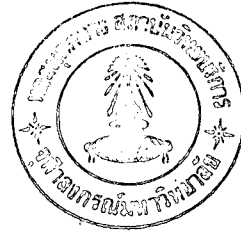

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคนัยจำแนก (The Semantic Differential) ผู้วิจัย ได้ศึกษารวบรวมจากหนังสือและวารสารต่างๆ ซึ่งเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้คือ

1. ความหมายของเทคนิคนัยจำแนก
2. ประวัติความเป็นมาของเทคนิคนัยจำแนก
3. ทรรกในการสร้างและองค์ประกอบ
4. การสร้างมาตร โดยเทคนิคนัยจำแนก
5. ความสัมพันธ์ระหว่างมาตร วัดทัศนคติโดยเทคนิคนัยจำแนกกับมาตร วัดทัศนคติแบบอื่น

ความหมายของเทคนิคนัยจำแนก

เฟรด เอ็นเคอริงเจอร์¹ (Fred N. Kerlinger) ได้ให้ความหมายของเทคนิค นัยจำแนกว่า เป็นวิธีการของการสังเกตและการวัดความหมายเชิงจิตวิทยาของมโนทัศน์

สตีเฟน ไอแซค และวิลเลียม บี ไมเคิล² (Stephen Isaac and William B. Micheal) ได้ให้ความหมายของเทคนิคนัยจำแนกว่าเป็นวิธีการวัดความหมายของมโนทัศน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Fred N. Kerlinger, Foundation of Behavioral Research (New York : Holt Rinehart and Winston, 1973), P.566.

² Stephen Isaac and William B. Micheal, Handbook in Research and Evaluation (Colifornia : EdITS, 1978) P.102.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์¹ ได้ให้ความหมายของเทคนิคนี้จำแนกว่าเป็นเทคนิคที่มุ่งวัดการรับรู้ความหมายของคำหรือโน้ตส์ต่างๆ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง เทคนิคนี้จำแนกมุ่งวัดปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นคำหรือโน้ตส์ โดยให้ประมาณค่าด้วยการพิจารณาคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้าม

จากความหมายของเทคนิคนี้จำแนกที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปความหมายของเทคนิคนี้จำแนกว่าเป็นมาตรประมาณค่าที่เชื่อมระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกัน ใช้ประมาณค่าความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมุ่งวัดการรับรู้ความหมายในเรื่องนั้นๆ และสามารถวัดทัศนคติได้โดยมีส่วนประกอบมาตรฐาน 2 ส่วนคือ

- ก. ส่วนที่ต้องการให้ประเมินหรือคำที่เป็นสิ่งเร้า ซึ่งมักเรียกว่า มโนทัศน์
- ข. ส่วนที่เป็นคำคุณศัพท์จัดเป็นคู่ๆ แต่ละคู่มีความหมายตรงข้ามกัน คำคุณศัพท์นี้จัดเป็นมาตรสำหรับประมาณค่า

ประวัติความเป็นมาของเทคนิคนี้จำแนก

เทคนิคนี้จำแนก (Semantic Differential Technique) เป็นผลงานของ ชาลส์ ออสกู๊ด (Charles E. Osgood) แห่งสถาบันวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสาร มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา กับคณะอีก 2 คน ซึ่งประกอบด้วย ยอชัว เจ ซูคี และเพอร์ซี เอช เทนเนบาม (George J. Suci and Percy H. Tannenbaum) ออสกู๊ดได้แนะนำเทคนิคนี้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1952 ในวารสาร Psychological Bulletin โดยเขียนเป็นบทความชื่อ

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ "การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค SD" เอกสารประกอบการบรรยาย ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 (อัครสำเนา)

The Nature and Measurement of Meaning¹ ต่อมาได้รวบรวมรายละเอียดเขียนเป็นหนังสือ
ชื่อ The Measurement of Meaning พิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1957

เทคนิคนี้จำแนกนี้เดิมที่มีจุดประสงค์วางขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความหมายของสิ่งเร้า
โดยเริ่มแรกออกสกุคได้ใช้เทคนิคนี้เป็นวิธีการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของเขาคือ Meditational Theory
of Learning ทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาความหมายของสิ่งเร้าเป็นสำคัญ วิธีการวัดความหมายในสิ่ง
เร้าต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ไขข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบทฤษฎี ออกสกุคจึงพัฒนาเทคนิคนี้จำแนก
ขึ้นมาเป็นวิธีวัดความหมาย การวัดความหมายของคำหรือโมโนทัศน์นั้น ออกสกุคมุ่งวัดความหมายตาม
ความรู้สึกหรือความหมายเชิงปริยาย (Connotative Meaning) ของสิ่งเร้าที่กำหนด ณ จุดต่างๆ
ที่อยู่ในอวกาศของภาษา (Semantic Space) ต่อมาได้นำเทคนิคนี้จำแนกมาใช้เป็นเครื่องมือวัด
ทัศนคติโดยออกสกุคได้อ้างว่าทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะสมมูลย์ (equivalent) กับความ
รู้สึกเกี่ยวกับความหมายคำประ เหมินค่าต่อสิ่งนั้นนั่นเอง² จัดได้ว่า เทคนิคนี้จำแนกนี้เป็นเครื่องมือวัด
ทัศนคติประเภทที่อยู่ในกลุ่มที่เชื่อว่าองค์ประกอบของทัศนคติมีหลายมิติ³ (Multidimension) นอก
จากนี้ยังได้มีการประยุกต์เทคนิคนี้ไปใช้อย่างกว้างขวางในการวัดบุคลิกภาพ⁴

¹ James J. Jenkins and et.al, "An Atlas of Semantic Profiles for 360 Words", The American Journal of Psychology (71 : 1958), P.688.

² Martin Fishbein and Icek Ajzen, Belief, Attitude, Intention and Behavior : An Introduction to theory and Research (Massachusetts : Addison Wesley, 1975), P.76.

³ Edwin P. Hollander, Principle and Method of Social Psychology (New York : Oxford University Press, 1976), P.161.

⁴ H.W. Smith, Strategies of Social Research (New Jersey : Prentice Hall, 1981), P.313.

ตรรกในการสร้างและองค์ประกอบของมาตรนัยจำแนก

ออสกูดได้อ้างว่าในภาษาพูดและภาษาเขียนโดยส่วนใหญ่แล้วคุณลักษณะของสิ่งต่างๆสามารถสื่อความหมายด้วยคำคุณศัพท์ กล่าวคือ สามารถใช้คำคุณศัพท์บรรยายความหมายของสิ่งนั้นๆได้ ดังนั้นจึงทำให้สามารถใช้คำคุณศัพท์วัดความหมายคำต่างๆ ของสิ่งที่ต้องการวัดได้ด้วย ¹

เหตุผลเบื้องหลังในการสร้างมาตร โดยเทคนิคนัยจำแนก ออสกูดและชูคี ได้ให้ไว้ ³

ประการ คือ

ก. กระบวนการบรรยายหรือตัดสินใจเหมือนกับการกำหนดมโนทัศน์ลงในช่วงของความต่อเนื่องระหว่างคำคุณศัพท์สองคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

ข. ความหมายของมโนทัศน์ที่ศึกษาสามารถผันแปรไปได้อย่างต่อเนื่องเท่าเทียมกันและมีมิติเดียวหรือกล่าวได้ว่าความหมายของคำตรงข้ามในสเกลหนึ่งๆ จะกระจายออกได้เป็นช่วงๆ โดยแต่ละช่วงจะเท่าเทียมกันโดยตลอด และช่วงการกระจายในสเกลต่างๆ ก็เท่ากันด้วย

ค. ผลรวมของช่วงความต่อเนื่องทั้งหมดที่ความหมายมีแตกต่างกันไปได้ เป็นตัวกำหนดอวกาศของความหมาย ² (Semantic Space)

จากความเชื่อของออสกูดที่ว่า การใช้ความหมายทางภาษาอธิบายคุณลักษณะที่สำคัญของมโนทัศน์นั้นมีหลายองค์ประกอบ ออสกูดและคณะได้นำข้อมูลที่ได้จากการใช้เทคนิคนัยจำแนกวัดความรู้สึกล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Jum C. Nunnally, Psychometric Theory (New York : Mc Graw-Hill, 1978), P.608.

² สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ "การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค SD" เอกสารประกอบการบรรยาย ภาควิชาวิจัยการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 (อัครสำเนา)

ของบุคคลต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่กำหนดให้ ซึ่งการทดลองแต่ละครั้งใช้กลุ่มตัวอย่างระหว่าง 40 - 200 คน¹ มาทำการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) โดยข้อมูลเหล่านี้เป็นการไว้ค่าคุณศัพท์จำนวนมากให้แก่บุคคลในหลายประเทศต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม ประมาณค่าเกี่ยวกับสิ่งเร้าต่างๆ เช่น คน สัตว์ นโยบาย สถาบัน เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบในการวิจัยหลายครั้ง สรุปได้ว่า ตัวประกอบของความหมายที่สำคัญมีอยู่ 3 มิติ หรือตัวประกอบ คือ

1. ตัวประกอบด้านประเมินค่า (Evaluation Factor) เป็นตัวประกอบที่แสดงออกทางด้านคุณค่า ได้แก่ค่าคุณศัพท์ประเภท ดี - เลว สะอาด - สกปรก ฉลาด - โง่ เป็นต้น
2. ตัวประกอบด้านศักยภาพ (Potency Factor) เป็นตัวประกอบที่แสดงออกถึงกำลังอำนาจ ได้แก่ ค่าคุณศัพท์ประเภท แข็งแรง - อ่อนแอ ใหญ่ - เล็ก หนัก - เบา เป็นต้น
3. ตัวประกอบด้านกิจกรรม (Activity Factor) เป็นตัวประกอบที่แสดงออกถึงลักษณะของกริยาอาการ ได้แก่ ค่าคุณศัพท์ประเภท ว่องไว - เฉื่อยชา ช้า - เร็ว ตึงเครียด - ผ่อนคลาย เป็นต้น

ทั้งนี้จะมีตัวประกอบทางด้านประเมินค่าเป็นตัวประกอบที่เด่นชัดมาก เป็นเพราะค่าคุณศัพท์เกือบทั้งหมด ไม่ว่าเราจะตัดสินอะไรมักจะต้องตีค่าสิ่งนั้นเสียก่อน จึงสื่อความหมายโดยไว้ค่าคุณศัพท์ด้วยเหตุนี้ตัวประกอบด้านประเมินค่าจึงเกือบจะเป็นคำจำกัดความของทัศนคติ ดังนั้นค่าคุณศัพท์ที่อยู่ในตัวประกอบด้านประเมินค่าจึงใช้วัดทัศนคติได้²

¹ Charles E. Osgood and et.al., The Measurement of Meaning (Urbana : University of Illinois Press, 1975), P.31-74 .

² Ibid., P.195 .

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาผลการวิเคราะห์ตัวประกอบที่ออกสฤกและคณะ รวบรวมเสนอปรากฏว่าโครงสร้างของตัวประกอบจะแปรเปลี่ยนตามมิติคนที่ต้องการประเมิน กล่าวคือ คำคุณศัพท์ที่ใช้เป็นมาตรจะอยู่ในมิติต่างกัน เมื่อใช้ประเมินมิติคนต่างกัน ซึ่งเรียกกรณีนี้ว่า "Concept - scale interaction" ดังนั้นการที่จะแน่ใจว่าคำคุณศัพท์ที่ใช้เป็นมาตรวัดทัศนคตินั้นอยู่ในมิติด้านประเมินค่าควรจะต้องอาศัยผลจากการวิเคราะห์ตัวประกอบ¹ (Factor Analysis)

การสร้างมาตรโดยเทคนิคนี้จำแนก

การสร้างมาตรโดยเทคนิคนี้จำแนกออกจาดำเนินเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกมโนทัศน์เป็นสิ่งแรกในการสร้าง เพราะมโนทัศน์ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่เร้าให้ผู้ตอบประเมินค่า สิ่งที่ต้องการพิจารณา คือ
 - ก. พยายามเลือกมโนทัศน์ที่คนทั่วไปรู้จักและเข้าใจตรงกัน
 - ข. พยายามเลือกมโนทัศน์ที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกต่างกัน
 - ค. ถ้ามโนทัศน์ที่เลือกมีความหมายกว้าง อาจเลือกหามโนทัศน์ย่อยเพื่อช่วยอธิบายมโนทัศน์นั้น
2. การเลือกมาตร ต้องเลือกคำคุณศัพท์ที่ เหมาะสม และสอดคล้อง (Relevance) กับมโนทัศน์ที่ต้องการประเมิน ครอบคลุมตัวประกอบทั้งหมด แต่ในการใช้วัดทัศนคตินั้น ออกสฤก เสนอให้ใช้มาตรซึ่งเป็นคุณศัพท์ที่อยู่ในมิติด้านประเมินค่า นอกจากจะใช้คำที่แสดงคุณลักษณะเป็นคำคุณศัพท์แล้วอาจใช้เป็นวลีแทนก็ได้

¹ Martin Fishbein and Icek Ajzen, Belief, Attitude, Intention and Behavior : An Introduction to theory and Research. (Massachusetts : Addison Wesley, 1975), P.77-78.

3. การกำหนดช่วงของมาตร มักใช้ 5-9 ช่วง แต่ขอสรุป เสนอว่า รูปแบบที่ใช้มาตรแบบ 7 ช่วง เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการทดสอบมากกว่า ส่วนจำนวนมาตรมีผู้ใช้ตั้งแต่ 3-4 มาตรขึ้นไป แต่จำนวนที่เหมาะสมควรใช้ 12 มาตร

4. การจัดมาตรลงในแบบวัด ควรจัดเรียงให้เป็นไปอย่างลุ่ม สำหรับทิศทางของคำคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันในแต่ละมาตรนั้นไม่จำเป็นต้องให้เป็นทิศทางเดียวกันโดยตลอดควร สลับกันโดยการลุ่ม

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สำหรับความตรงนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาตามแนวทางที่กล่าวมา และมักพิจารณาในแง่ของความตรงตามนิยาม (Face validity) ส่วนความเที่ยงอาจใช้สูตรความเที่ยงของ Hoyt (Hoyt's Reliability) หรือสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

6. การคิดคะแนนมีหลายวิธีแต่ในการใช้วัดทัศนคติมักคิดแบบคะแนนรวม เหมือนแบบลิเกอต หรือกิตติค่าเฉลี่ยของคะแนนทุกข้อ

สวัสดิ์ ประทุมราช¹ ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างและ การใช้มาตรวัดทัศนคติแบบเทคนิคนี้จำแนก ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือสถาบันที่ต้องการสร้างมาตรทัศนคติ
2. เลือกข้อความคำคุณศัพท์ที่แสดงคุณลักษณะต่างๆ ประมาณ 10 คู่ ที่เหมาะกับเรื่องราวหรือวัตถุประสงค์หรือสถาบันนั้น และอาจมีทั้ง 3 มิติได้แก่ ศักยภาพ ประเมินค่า และ กิจกรรม
3. เขียนคำสั่งให้ชี้เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างแต่ละข้อความ ให้ตรงกับความคิดเห็นที่ตอบเรื่องนั้น (ซึ่งมีอยู่ 7 ช่อง)

¹ สวัสดิ์ ประทุมราช "มาตรวัดเจตคติ" เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องสภาพปัญหาและแนวโน้มของการวัดและประเมินผลการศึกษา 5-6 พฤศจิกายน 2524 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. อธิบายให้ผู้ตอบเข้าใจวิธีตอบโดยยกตัวอย่างก่อน
5. ให้ผู้ตอบกรอกความเห็นของเขาในแต่ละข้อความ
6. แต่ละข้อจะมีคะแนนจาก 1 ถึง 7 จากไม่ดีถึงดี
7. คะแนนแต่ละคน คือค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ

ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดทัศนคติโดยเทคนิคนี้จำแนกกับมาตรทัศนคติแบบอื่น

ออกสกุค¹ ได้อ้างว่าเมื่อนำมาตรทัศนคติโดยเทคนิคนี้จำแนกไปศึกษาเทียบกับมาตรทัศนคติแบบอื่นใกล้เคียงนี้ เทียบกับมาตรวัดแบบเทอร์สโตน (Thurstone) ได้ค่าสหสัมพันธ์กันตั้งแต่ .74 ถึง .82 และเทียบกับมาตรวัดแบบกัตต์แมน (Guttman) จะได้ค่าสหสัมพันธ์กันเท่ากับ .73¹

ล้วน สายยศ² ได้ให้นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทวัดผลการศึกษา ปีการศึกษา 2524 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดทัศนคติแบบเทอร์สโตน แบบลิเกอศ แบบออกสกุค (แบบเทคนิคนี้จำแนก) พบว่า ค่ามัธยฐานของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนของแบบลิเกอศกับแบบออกสกุคเท่ากับ .73

สรุปได้ว่ามาตรวัดทัศนคติโดยเทคนิคนี้จำแนกมีความสัมพันธ์กับมาตรวัดแบบอื่นสูง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Charles E. Osgood, The Measurement of Meaning (Urbana : University of Illinois Press, 1975), P.189-199.

² ล้วน สายยศ "ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบทดสอบวัดทัศนคติแบบเทอร์สโตนแบบลิเกอศและแบบออกสกุค" การวัดผลการศึกษา 3(กันยายน - ธันวาคม, 2524) หน้า 56 - 63.